

KOLONIALE TUIN

Tussen verleden en heden

De Koloniale Tuin werd bij het begin van de twintigste eeuw aangelegd langs het Koninklijk domein van Stuivenberg om er exotische planten die uit Congo werden meegebracht te kweken en te verzorgen. Het werd een wandelpark dat deel uitmaakt van het geheel van groene ruimten ten noordwesten van Laken.

EEN VLEUGJE GESCHIEDENIS

Waarom was er nood aan een tuin waar planten uit de kolonie aan ons klimaat konden wennen? Omdat Emile Laurent, een gerenommeerd Belgisch professor aan het landbouwinstituut van Gembloux, al enkele jaren exotische planten uit Congo importeerde. Deze planten werden gecultiveerd in een verwarmde serre in Gembloux en werden in 1897 met succes tentoongesteld in Tervuren naar aanleiding van de Wereldtentoonstelling. In die sfeer vroeg de onafhankelijke staat Congo, waarover koning Leopold II heerste, aan de nv 'Horticulture coloniale', waar Emile Laurent deel van uitmaakte, om in Congo op zoek te gaan naar alle planten die interessant konden zijn voor productie en versiering. Met een aantal van die planten haalde deze onderneming op de Internationale Tentoonstelling in Parijs (1900) de hoogste onderscheiding met felicitaties van de jury. Die waardering lag aan de basis van het plan om in Laken een koloniale tuin aan te leggen waar de planten uit Congo konden worden bestudeerd en gekweekt. Tegelijk kon men daar ook andere interessante exotische planten uittesten om ze daarna een plek te geven in Congoese plantages.

In een eerste periode kreeg de collectie onderdak in de serres van Stuivenberg. In 1902 waren die te klein geworden en werden de planten overgebracht naar zes nieuwe serres vlak naast de villa Van der Borghet aan de Medoristraat, op een boogsecht van het Koninklijk Domein (anekdote: de maîtresse van Leopold II woonde daar). Leopold II kocht verschillende eigendommen rond Stuivenberg en schonk geld om een echte koloniale tuin aan te leggen in Laken, maar ook een boomgaard (het huidige Sobieskipark), een siertuin en een ruimte om bloemen te kweken voor de koninklijke vertrekken (de Tuinen van de Bloemist). Op het langgerekte terrein tussen de huidige Sobieski-, Acacia- en Ebbobomenlanen stonden de zes serres van de villa Van der Borghet, met de rug tegen hogere galerijen met ertussen heel hoge planten. Een grote hal met versieringen in ijzerwerk – een soort wintertuin – lag vóór dit geheel. Bij de ingang van de tuin aan het Sint-Lambertusplein, liet de koning een mooie villa bouwen in normandische stijl. Achter de serres bouwde hij in dezelfde stijl paardenstallen en koetshuizen die vandaag gebruikt worden als opslagplaats en voor het materiaal van de tuiniers.

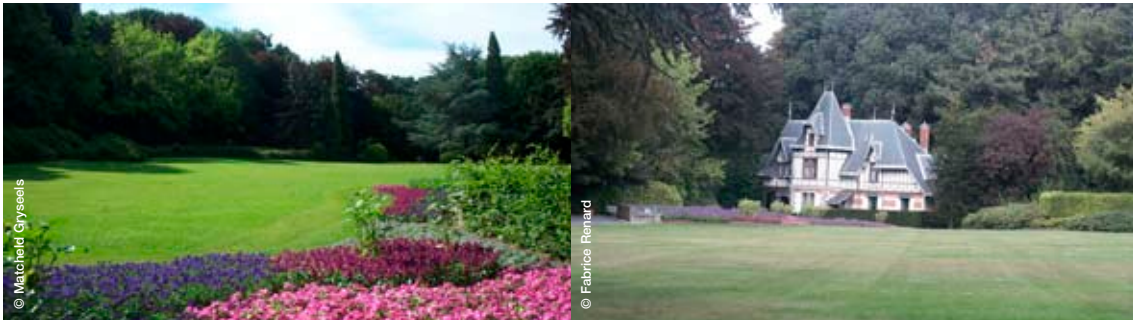
De Eerste Wereldoorlog betekende een ramp voor de plantenverzameling van de Koloniale Tuin, omdat de planten zonder verwarming de Brusselse winters niet overleefden. In de jaren twintig werden nieuwe

scheuten geplant als vervanging.

In 1951 verhuisden de tropische planten naar de grote botanische tuinen in Meise. Toch bleven de installaties in Laken niet volledig leeg achter: vanaf 1955 gaven ze onderdak aan de arbeiders van de plantendienst van de maatschappij voor de wereldtentoonstelling van Brussel. De serres werden hersteld en kregen een verwarming op kolen. De meeste planten voor Expo 58 werd daar gekweekt.

In 1964 werd de Koloniale Tuin opengesteld voor het publiek. De serres werden afgebroken en vervangen door een groot grasveld. Omdat de Koninklijke Stichting er niet in slaagde om het domein te onderhouden, schonk ze het in 1978 samen met het Sobieskipark (dat er sinds 1975 via een ondergrondse doorgang mee was verbonden) aan de Belgische Staat. De Groendienst richtte de tuin in die periode opnieuw in. Na de gewestvorming werd Leefmilieu Brussel – BIM verantwoordelijk voor het beheer.

ALGEMENE BESCHRIJVING : RONDOM HET GAZON

De Koloniale Tuin is een smal en langgerekt terrein en bestaat nu uit twee onderscheiden delen: de open zone in het noorden waar vroeger de serres met tropische planten stonden, en een beboste zone in het zuiden.

In het open deel strekt zich een groot grasperk uit. Het is een van de twee gazons in de Brusselse gewestparken waarop bezoekers niet mogen lopen (het andere is het grasperk van de Kleine Zavel). Borders met azalea's en rododendrons langs weerskanten, een zandbak en een bloemperk met een- en tweejarigen geven het geheel kleurrijke accenten, en contrasteren met het zachte groen van het gras en het donkerder groen van de bomen. Vlakbij staat, op een klein terras dat men via enkele trappen bereikt, een grote zeshoekige stenen fontein die onlangs weer in werking werd gesteld.

Door de donkere en langgerekte beboste zone loopt een aantal wandelpaden. Een ondergrondse doorgang leidt de wandelaar naar het Sobieskipark.

Niet te missen: het mooie en verre uitzicht dat van de Accacialaan doorloopt naar de normandische villa in het noorden van de tuin.

De Koloniale Tuin is vandaag een van de schakels in de groene wandeling die vanaf het kanaal, de ronde maakt van de tuinen en parken die koning Leopold II wilde voor de verfraaiing van de omgeving van zijn paleis. Fietsers zijn wel niet toegelaten in de Koloniale Tuin.

OPMERKELIJKE FAUNA EN FLORA

Doorheen de jaren groeiden de bomen van de Koloniale Tuin uit tot indrukwekkende exemplaren. Ze creëren rond het park een beschermende groene gordel. Doorheen de seizoenen kan de wandelaar genieten van hun wisselende kleurschakeringen.

Midden op het grasveld staat een opmerkelijke Atlantische ceder (*Cedrus Atlantica*). Onlangs verloor hij een van zijn dragende takken – een bewijs van de kwetsbaarheid van deze boom. Er werd een nieuwe ceder naast geplant zodat die al voldoende kan uitgroeien en, als het nodig wordt, zijn oudere soortgenoot vervangen.

De beboste zone bestaat uit dennenbomen, kastanjelaars, acacia's, rode beuken, balsempopulieren, vlierbomen, enkele prachtige hulststruiken en sinds kort ook rododendrons.

HOE HET WORDT BEHEERD

Naast het gewone onderhoud (gazonmaaien, wieden van bloembedden, aanplanten van eenjarigen, enz.) ondergaat de Koloniale Tuin een aantal meer consequente ingrepen met als doel een volledige restauratie. Zo werd de ingang van de tuin volledig opnieuw ontworpen en groeien er nu klimplanten met verschillende kleuren en bloemtijden (blauwregen, clematis, enz.) om de bezoekers te verwelkomen. De houten bloembakken zijn nieuw en zullen plaats bieden aan geknipte buxusplanten die het park een meer 'gebeeldhouwd' karakter moeten geven.

Bomen overheersten in het dicht beboste gedeelte. Met uitzondering van enkele struiken overleefde niets onder de overheersende bomen. Daarom werden openingen gemaakt en aangeplant met het ontbrekende onderhoud. Perken met rododendrons geven nieuw leven aan de tussenlaag in de beplanting en ze voegen tijdens hun bloeiperiode een kleurrijk accent toe aan het overheersende groen en bruin.

BIJZONDERE MONUMENTEN EN BEELDHOUWERKEN

MONUMENTEN

De villa

Architect Haneau bouwde aan de ingang van de Koloniale Tuin een villa in normandische landhuisstijl. Ze wordt binnenkort geklasseerd. Vroeger was het de woning van de hoofdtuinier van het park, nu is het de conciergewoning.

GROENE RUIMTEN IN DE BUURT

Ten noorden: het Ossegempark.

Ten oosten: het Stuivenbergpark (niet toegankelijk voor het publiek) en het park van Laken.

Ten westen: het bos van het domein van Dielegem.

Ten zuidoosten: het Koninklijk Domein (toegankelijk voor het publiek tijdens de opening van de serres), de Sint-Annadreef en de 21-juli square.

Ten zuidwesten: het Clemintinaplein en het Prins Leopoldplein.

Ten zuiden: het Sobieskipark en de Tuinen van de Bloemist.

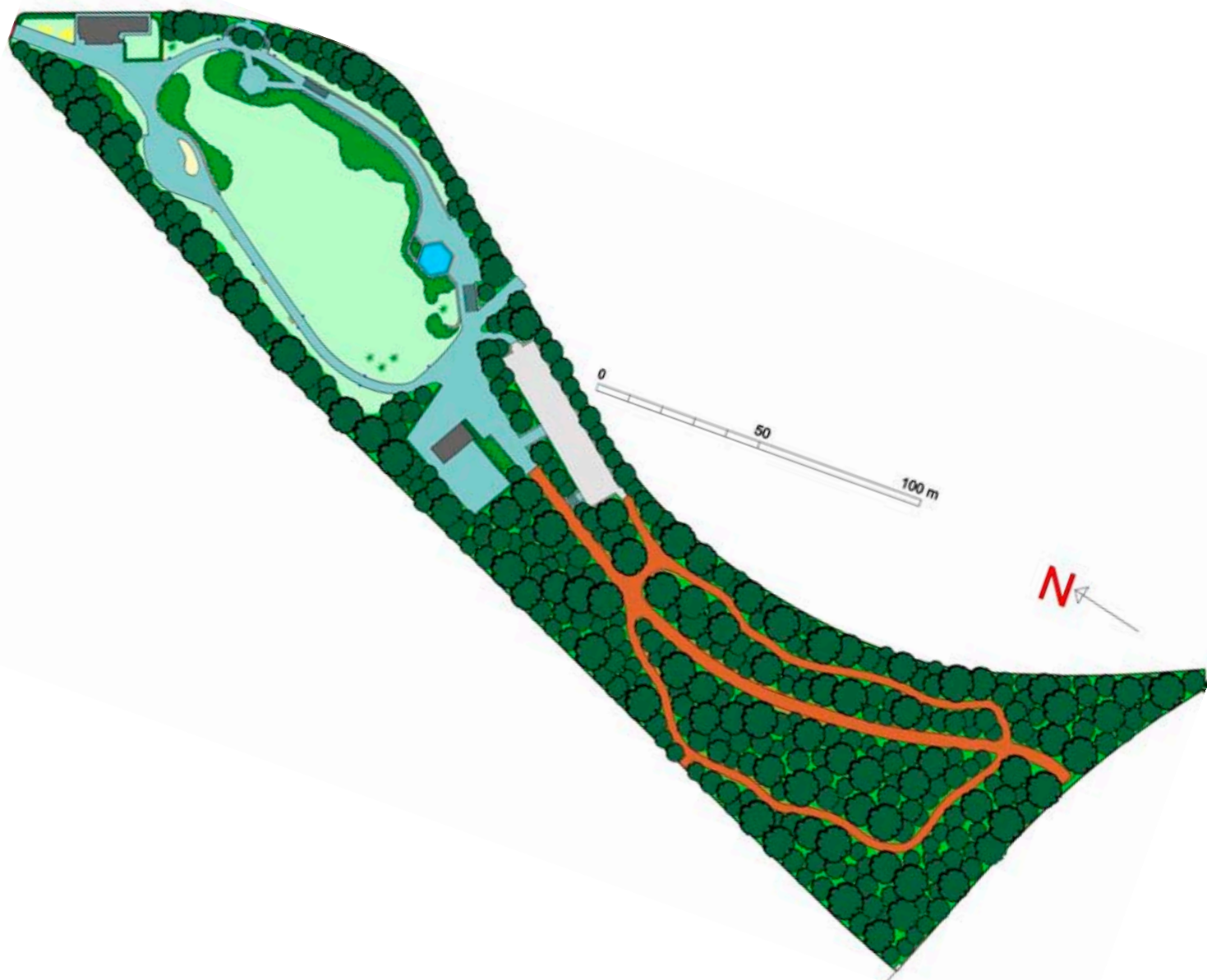
Oppervlakte: 2,42 hectare.

Typologie: tuin voor ontspanning en wandeling.

Eigenaar: Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Beheer: Leefmilieu Brussel – BIM.

Klassering: de Koloniale Tuin staat op de Bewaarlijst van het Brusselse patrimonium sinds 11 juni 1998.

PRAKTISCHE INFORMATIE

OPENINGSUREN

De openingsuren zijn dezelfde als die van de aanpalende Tuinen van de Bloemist en Sobieskipark:

- van 1 oktober tot 31 maart van 8.15 tot 17 uur;
- van 1 tot 30 april van 8.15 tot 18 uur;
- van 1 mei tot 31 augustus van 8.15 tot 20 uur;
- van 1 tot 30 september van 8.15 tot 19 uur.

De parkwachters doen er regelmatig hun ronde en hebben een lokaal in de vroegere paardenstallen.

INFORMATIE TER PLAATSE

Hebt u een vraag? Wilt u een probleem signaleren? Spreek dan een van de parkwachters aan.

In noodgevallen: Parkassistentie op 0497 599 99 87.

Leefmilieu Brussel – BIM: 02 775 75 75, info@leefmilieubrussel.be.

UITRUSTING

Zandbak, fontein, zitbanken, vuilnisbakken, lokaal voor de parkwachters. Het is er verboden om op het grasperk te lopen.

In de Koloniale Tuin bevindt zich de conciërgewoning van de groene ruimten dat aan organisatoren van evenementen en manifestaties de toelating verleent om voor een activiteit gebruik te maken van een gewestpark.

INGANGEN

De Koloniale Tuin ligt in Laken (Brussel). De ingangen bevinden zich aan de Jan Sobieskilaan, het Sint-Lambertusplein, de Ebbebomenlaan. U kunt er ook in vanuit het Sobieskipark via de tunnel die deze twee groene ruimten verbindt.

TOEGANKELIJKHEID VOOR PERSONEN MET BEPERKTE MOBILITEIT

Zonder problemen op voorwaarde dat ze niet binnenkomen via het Sobieskipark. Want dan komen ze uit in het beboste deel van de tuin en die heeft een sterke helling.

OPENBAAR VERVOER

Metro: 1A (halte Stuivenberg)

Tussen 2007 en 2009 voert de MIVB een grote herstructurering door van haar netwerk om de mobiliteit in Brussel te verbeteren. Tijdens deze periode gebeuren er ingrijpende veranderingen aan de lijnen. Wij vragen u naar de website van de [MIVB](#) te surfen om te weten welke lijnen van het openbaar vervoer dit park aandoen.

Verschillende bussen van [De Lijn](#) stoppen ook aan de Stuivenberghalte.

MEER INFORMATIE

- Meer informatie over [culturele wegwijzers van parken en tuinen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#).
- Bezoek de fotogalerij van de [Virtual Landscape Gallery](#).
- Meer informatie over [het architecturale patrimonium van het Gewest](#).
- Meer informatie over [het groene en blauwe netwerk](#).
- Meer informatie over de [Groene Wandeling](#).

